

'Dit verhaal moet goed verteld worden' door Jennifer Nansubuga Makumbi

Schrijven over een verhalenbundel vind ik altijd lastiger dan schrijven over een roman. Het lukt meestal wel de rode draad door de verhalen heen te vinden, maar er is geen einde of climax die het geheel afrondt. Daarom ben ik eigenlijk geen echte fan van verhalenbundels. Dat ik toch ben begonnen aan deze bundel, komt omdat ik eerder *Kintu* van Jennifer Nansubuga Makumbi had gelezen en daar erg enthousiast over was.

Ook uit *Dit verhaal moet goed verteld worden* blijkt dat de Oegandese schrijfster een goede verteller is. Ze observeert nauwlettend en kiest per verhaal een ander perspectief, meestal van een volwassene, maar soms van een kind en zelfs een keer van een hond. In alle gevallen gaat het om mensen (over de hond later meer) die vanuit Oeganda naar Manchester, Engeland, zijn verhuisd. Het eerste deel van de bundel heeft als titel 'Vertrekken', het tweede deel 'Terugkeren'.

De meesten weten in Engeland hun draai wel te vinden, vaak met hulp van Oegandezen die er al langer wonen. Soms gaat het om jonge meisjes die door hun familie naar Engeland worden gestuurd om daar een goede opleiding te volgen en daarna succesvol terug te keren naar Oeganda. De meesten blijven echter. Als ze teruggaan naar Oeganda voor familiebezoek moeten ze de schijn van succes ophouden, zowel in de mate waarin ze geld uitgeven als in de beschrijving van hun situatie in Engeland.

Niet iedereen voelt zich echter even gelukkig in Engeland. Er is een continue spanning tussen wel of niet bij de Oegandese diaspora willen horen. Aan de ene kant missen de personages vaak het gemeenschapsgevoel uit Afrika en vinden ze de Engelsen in hun omgang kil en afstandelijk, aan de andere kant letten de Oegandezen allemaal erg op elkaar en dat kan ook

beklemmend zijn. Ze hebben allemaal keihard moeten werken om hun positie te veroveren en ze beschermen die tegen familieleden of anderen die net uit Oeganda zijn aangekomen: die moeten er zelf maar moeite voor doen. De relatie tussen verschillende stammen en families is vaak complex en gebeurtenissen uit het verleden worden niet snel vergeten en vergeven. In de omgang met de Engelsen blijven ze continu op hun hoede, zich bewust van het koloniale verleden en voorbereid op discriminatie en neerbuigendheid. Al met al geen relaxte sfeer.

De jongste generatie wil juist weer wel terug naar Oeganda. In het eerste verhaal, *En weer wordt het Kerstmis*, is dat omdat de jongen ziet dat zijn moeder aan de drank is geraakt en zijn vader haar daarin niet kan tegenhouden. Hij schaamt zich er vreselijk voor en wil terug naar Oeganda, omdat zijn moeder daar nog niet dronk. In het laatste verhaal, *Love made in Manchester*, heeft de zoon het idee opgevat dat hij op traditionele wijze besneden wil worden. Hoewel de moeder hoopt dat het idee wel weer overwaait, is er al snel geen weg meer terug. De jongen heeft zijn voornemen namelijk op social media aangekondigd en er ontstaat een groot mediacircus omheen.

Het verhaal over de hond, *Memoires van een namaaso*, geeft mooi weer wat het verschil is tussen Oeganda en Engeland. Een pariahond maakt kennis met een huishond van een eigenaar die vanuit Engeland regelmatig naar Oeganda vliegt. De pariahond raakt nieuwsgierig naar het huis van de huishond, want bij huizen wordt ze normaliter direct weggejaagd. *“Dit territorium, bood ze aan, inclusief de heg, de tuin rond het huis en zelfs het huis van binnen zouden van jou kunnen zijn als je mijn vriendin werd. Verleidelijk, zei ik, maar ik liep verder. Hoor eens, ik heb je mijn tijd gegeven en ik heb me ingehouden en je niet bedreigd, en dat is al heel wat. Dit piepkleine stukje grond, omheind nog wel, is me mijn waardigheid, mijn reputatie en mijn plek in de familie niet waard. Intussen was ik bij de heg. Wil je mijn huis niet zien? Je gevangenis bedoel je zeker? Nee, het huis van mijn mens. Ik bleef staan. De obsessie van huishonden met ‘het huis’ fascineerde me destijds.”* Ze gaat mee naar binnen, maar doordat de baas van de hond opeens thuiskomt, moet de pariahond zich verstoppen. Ongelukkigerwijs kruipt ze in een kist die klaarstaat om de volgende dag mee terug te vliegen naar Engeland. En zo belandt ze in Engeland, zonder vrijheid en zonder haar heldhaftige reputatie bij andere honden, maar met de zekerheid van eten elke dag.

In een aantal verhalen komen dezelfde namen/personages voor. Ik heb de indruk dat de verhalen gebaseerd zijn op reële personen en gebeurtenissen. Voor mensen die van korte verhalen houden, geven ze een fascinerende inkijk in de omstandigheden van migranten en hun voortdurende schipperen tussen het oude en het nieuwe thuis. Elk verhaal belicht weer andere facetten van de ervaringen en belevingen van hun reis naar het noorden. Zo wordt een bundel verhalen een mooi geheel.

Jennifer Nansubuga Makumbi (1967) schrijft romans en korte verhalen. Ze is docent Creatief Schrijven aan de Universiteit van Lancaster en woont in Manchester met haar man en zoon. Met de verhalen uit deze bundel, *Manchester Happened*, won ze verschillende prijzen. Ook haar tweede roman, *The First Woman* (2021, *De eerste vrouw*) was succesvol en werd bekroond.

Uitgeverij Cossee, 2023

Pagina's 314

Vertaald uit het Engels door Josephine Ruitenbergh (*Manchester Happened*, 2019)

ISBN 978 9464 520 941

Recensie door Marianne van der Weiden, mei 2024

ps. De recensie op de website van Marianne over *Kintu* van Jennifer Nansubunga Makumbi:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/03/11/kintu-door-jennifer-nansubunga-makumbi/>